

Liitteet Valkeakosken sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteisiin

KV § 34 5.5.2014

Liite 1: Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan vastuut ja tehtävät

Kaupunginvaltuuston vastuut ja käytännön toimenpiteet

Toimija	Vastuut Valkeakosken säännöksissä ja ohjeissa	Vastuut lain mukaan	Käytännön toimenpiteet
Kaupunginvaltuusto	<p>Vastaa kaupungin toiminnasta ja taloudesta. (Hallintosäätö)</p> <p>Päätää kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. (Hallintosäätö)</p> <p>Hyväksyy konserniohjeet. (Konserniohjeet)</p> <p>Määrittelee kaupungin ja kaupunkikonsernin strategiset linjaukset ja niiden perusteella kaupungin konserniohjauksen. (Konserniohjeet)</p> <p>Päätää kaupungin talousarvion yhteydessä omistajapolitiikan kannalta keskeiset tytäryhteisöjen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. (Konserniohjeet)</p>	<p>Vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta</p> <p>Hyväksyy talousarviossa ja taloussuunnitelmassa kunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Talousarvio ja taloussuunnitelma on laadittava siten, että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. (Kuntalaki)</p> <p>Päätää kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. (Kuntalaki)</p> <p>Hyväksyy hallintosäännön, jossa annetaan tarpeelliset määräykset sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. (Kuntalaki)</p>	<p>Hyväksyy hallintosäännön, jossa on tarpeelliset määräykset sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan osalta</p> <p>Hyväksyy keskeiset tavoitteet talousarviossa.</p> <p>Arvioi tavoitteiden asettamisen ja määrärahojen myöntämisen yhteydessä päätösten vaikutuksia ja riskejä.</p> <p>Käsittelee hallituksen selonteon sisäisestä valvonnasta, riskienhallinnasta ja konsernivalvonnasta.</p>

Kaupunginhallituksen vastuut ja käytännön toimenpiteet

Toimija	Vastuut Valkeakosken säännöksissä ja ohjeissa	Vastuut lain mukaan	Käytännön toimenpiteet
Kaupunginhallitus	<p>Jäsenet ja esittelijä ovat tilivelvollisia. (Talousarvio)</p> <p>Ohjeistaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen sekä toimeenpanon. (Hallintosääntö)</p> <p>Johtaa kaupungin hallintoa, toimintaa ja taloutta. (Hallintosääntö)</p> <p>Ratkaisee mm. asiat, jotka koskevat kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä ja toimeenpanoa sekä yhteensovittamista. (Hallintosääntö)</p> <p>Vastaa koko kaupungin sisäisen valvonnan toimivuudesta. (Talousohje)</p> <p>Vastaa kaupunkikonsernin ja konsernitavoitteiden toteutumisesta annettavasta selvityksestä tilinpäätöksen yhteydessä. (Konserniohje)</p>	<p>Kunnanhallitus vastaa kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta (Kuntalaki)</p> <p>Toimintakertomuksessa on annettava tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä. (Kuntalaki)</p> <p>Konsernijohto vastaa kuntakonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä. (Kuntalaki)</p>	<p>Antaa sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat yleisohjeet.</p> <p>Käsittelee palvelukeskusten raportoinnin sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta.</p> <p>Raportoi valtuustolle tilinpäätöksen toimintakertomuksessa kaupunkikonsernin riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä, puutteista ja kehittämistarpeista sekä merkittävimmistä riskeistä.</p> <p>Käsittelee raportoinnin merkittävimpien riskien hallinnasta.</p> <p>Huolehtii, että esim. konserniohjeessa vahvistetaan tunnusluvut ja mittarit, joilla tytäryhtiöiden toiminnan kannattavuutta, vaikuttavuutta ja talouden tilaa arvioidaan.</p>

Kaupunginjohtajan vastuut ja käytännön toimenpiteet

Toimija	Vastuut Valkeakosken säännöksissä ja ohjeissa	Vastuut lain mukaan	Käytännön toimenpiteet
Kaupunginjohtaja	<p>Johtaa ja kehittää kaupungin toimintaa (Hallintosääntö)</p> <p>Vastaa hyvän johtamis- ja hallintotavan, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä kaupunginhallituksen hyväksymien menettelytapojen mukaisesti. (Kaupunginjohtajan johtosääntö)</p> <p>Vastaa sisäisen valvonnan käytännön toimivuudesta. (Talousohje)</p> <p>Johtaa kaupunginhallituksen alaisena kaupungin konsernipolitiikkaa ja seuraa kokonaisvaltaisesti kaupungin omistajapolitiikan ja strategian toteutumista ja raportoi tarvittaessa kaupunginhallitukselle. (Konserniohjeet)</p>	<p>Kunnan hallintoa, taloudenhoitoa sekä muuta toimintaa johtaa kunnanhallituksen alaisena kunnanjohtaja. (Kuntalaki)</p> <p>Konsernijohto vastaa kuntakonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä. (Kuntalaki)</p>	<p>Huolehtii ja valvoo, että kaupunkikonsernin toiminnat on järjestetty siten, että riittävä sisäinen valvonta ja riskienhallinta toteutuu.</p>

Lautakuntien vastuut ja käytännön toimenpiteet

Toimija	Vastuut Valkeakosken säännöksissä ja ohjeissa	Vastuut lain mukaan	Käytännön toimenpiteet
Lautakunnat	<p>Jäsenet ja esittelijä ovat tilivelvollisia. (Talousarvio)</p> <p>Johtavat ja valvovat toiminta-ajatuksen ja toimintasuunnitelman toteuttamisesta. (Hallintosäätö)</p> <p>Valvovat toimialueellaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanoa. (Hallintosäätö)</p> <p>Päättää asioista, jotka ovat tarpeen toimialan toiminnan turvaamiseksi sekä tulosten saavuttamiseksi ja seuraamiseksi. (Hallintosäätö)</p>	Oman toiminta-alueen lainsäädäntö	<p>Asettavat toimialansa tavoitteet yhdenmukaisesti kaupungin tavoitteisiin ja strategiaan linjauksiin nähden.</p> <p>Valvovat tavoitteiden toteutumista (myös määrärahoja ja tuloarvioita) ja raportoivat niistä osavuosikatsauksissa ja tilinpäätöksen toimintakertomuksessa.</p> <p>Käsittelevät raportoinnin merkittävimpien riskien hallinnasta.</p> <p>Valvovat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanoa vastuualueellaan.</p> <p>Esittävät toimintakertomuksessa selonteon toimialansa riskienhallinnasta ja sisäisestä valvonnasta.</p>

Palvelukeskusten johtajien vastuut ja toimenpiteet

Toimija	Vastuut Valkeakosken säännöksissä ja ohjeissa	Vastuut lain mukaan	Käytännön toimenpiteet
<p>Palvelukeskusten johtajat</p>	<p>Palvelukeskusten johtajat ovat tilivelvollisia. (Talousarvio)</p> <p>Johtavat viranhaltijat toimeenpaneovat sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa toimialueellaan. (Hallintosääntö)</p> <p>Vastaa keskukselle hyväksytyjen tavoitteiden saavuttamisesta. (Johtosääntö)</p> <p>Vastaa keskuksen sisäisestä sekä määrärahoihin sisältyvien yhteisöjen valvonnasta. (Johtosääntö)</p> <p>Vastaavat sisäisen valvonnan toteuttamisesta ja valvonnasta. (Talousohje).</p> <p>Palvelukeskusten johtajat vastaavat omalta osaltaan tehtävätason sisällä toteutettavasta raportoinnista. (Talousarvio)</p>		<p>Huolehtivat, että palvelukeskusten toiminnot on järjestetty siten, että riittävä sisäinen valvonta ja riskienhallinta toteutuu.</p> <p>Vastaavat toimintakertomuksessa annettavan selonteon laadinnasta, koskien palvelukeskuksen riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa.</p> <p>Sopimusten seurantavastuu.</p>

Tulosalue- ja yksikönjohtajien sekä muiden esimiesten vastuut ja käytännön toimenpiteet

Toimija	Vastuut Valkeakosken säännöksissä ja ohjeissa	Vastuut lain mukaan	Käytännön toimenpiteet
<p>Tulosalueen- ja yksikönjohtajat, muut esimiehet</p>	<p>Toimielinten alaiset ja yksiköiden johtavat viranhaltijat ovat tilivelvollisia. (Talousarvio)</p> <p>Kaupungin toiminnot on järjestettävä ja johtamistehtävät hoidettava niin, että organisaation kaikilla tasoilla ja kaikissa toiminnoissa on riittävä sisäinen valvonta sekä riskienhallinta. (Hallintosäätö)</p> <p>Tulosalueen päällikkö vastaa tulosalueelle hyväksytyjen tavoitteiden saavuttamisesta ja tulosityksikön johtaja vastaa yksikölle hyväksytyjen tavoitteiden saavuttamisesta. (Johtosäätö)</p> <p>Kukin esimies vastaa sisäisestä valvonnasta johtamansa toiminnan osalta. (Talousohje)</p> <p>Esimies huolehtii myös, että heidän sijaisensa tuntevat sisäisen valvonnan menetelmät. (Talousohje)</p>		<p>Toimeenpaneuvat riskien tunnistamisen, arvioinnin ja hallinnan menettelyt.</p> <p>Taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet on määriteltävä, ne tukevat ylemmän tason tavoitteita, niiden toteutumista seurataan ja henkilöstö on tietoinen niistä.</p> <p>Toiminnan ohjaus- ja seurantajärjestelmä on luotu ja toimii ja kaikille toiminnoille on määriteltävä vastuutahot.</p> <p>Vastaavat määrärahojen käytöstä ja tulojen kertymisestä annettujen tavoitteiden mukaisesti.</p> <p>Raportoivat tavoitteiden saavuttamisesta, sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta säännöllisesti.</p> <p>Henkilöstölle viestitetään riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan merkityksestä.</p> <p>Henkilöstön toimivalta ja vastuut on määriteltävä ja henkilöstöllä on ajanmukaiset tehtäväkuvaukset.</p> <p>Henkilöstön kanssa käydään säännöllisesti kehityskeskustelut.</p> <p>Tehotonta, epätarkoituksenmukaista tai lain, sääntöjen, ohjeiden ja päätösten vastaista toimintaa havaittaessa ryhdytään toimenpiteisiin.</p>

Henkilöstön vastuut ja käytännön toimenpiteet

Toimija	Vastuut Valkeakosken säännöksissä ja ohjeissa	Vastuut lain mukaan	Käytännön toimenpiteet
Koko henkilöstö	Kaupungin toiminnot on järjestettävä ja johtamismenetelmät hoidettava niin, että organisaation kaikilla tasoilla ja kaikissa toiminnoissa on riittävä sisäinen valvonta sekä riskienhallinta. (Hallintosääntö)	Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. (Kuntalaki)	Jokainen työntekijä toimii toimenkuvansa mukaisesti, huolehtii osaltaan riskien tunnistamisesta ja arvioinnista omissa tehtävissään, toimii riskien toteutumisen ennalta ehkäisemiseksi, raportoi havaitsemistaan riskeistä, väärinkäytöksistä ja läheltä piti - tilanteista esimiehelleen, raportoi tavoitteiden saavuttamiseen ja toimintatapoihin liittyvistä poikkeamista esimiehelleen.

Konserniyhteisöiden vastuut ja käytännön toimenpiteet

Toimija	Vastuut Valkeakosken säännöksissä ja ohjeissa	Vastuut lain mukaan	Käytännön toimenpiteet
Konserniyhteisöt	Koko kaupunkikonsernissa noudatetaan yhtenäisiä riskienhallinnan toimintaperiaatteita. Tytäryhteisöt luovuttavat emoyhtiölle riskienhallinnan kannalta tarpeelliset tiedot. (Konserniohjeet)	(Osake)yhtiön johdon on huolellisesti toimien edistettävä yhtiön etua. (Osakeyhtiölaki 1. luku § 8)	<p>Esittävät toimintakertomuksessa selonteon yhteisönsä riskienhallinnasta ja sisäisestä valvonnasta.</p> <p>Raportoivat osavuosikatsauksissa keskeisistä riskeistään sekä tarpeen vaatiessa raportoivat riskienhallinnasta muulloinkin konserniohjeiden mukaisesti.</p> <p>Huolehtivat riskienhallintaa koskevan tiedon oikea-aikaisesta välittämisestä kaupunginjohtajalle ja kaupunginhallitukselle</p> <p>Huolehtivat raportoinnissaan kaupunginhallitukselle siitä, että raportit sisältävät olennaisen tiedon yhteisön riskienhallinnan sekä tavoitteiden ja taloudellisen aseman seurannan kannalta.</p>

Konserniyhtiön hallituksen vastuut ja käytännön toimenpiteet

Toimija	Vastuut Valkeakosken säännöksissä ja ohjeissa	Vastuut lain mukaan	Käytännön toimenpiteet
Konserniyhteisön hallitus	<p>Hallitus ohjaa ja valvoo toimivaa johtoa. (Konserniohjeet)</p> <p>Hallituksen on huolehdittava siitä, että yhtiössä on toimiva johtamisjärjestelmä ja säännöllinen raportointi, joka on oikeassa suhteessa liiketoiminnan laatuun ja laajuuteen. (Konserniohjeet)</p> <p>Kaupunkikonsernin tytäryhtiön on annettava kaupunginhallitukselle vuosittain selvitys valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumisesta ja riskienhallinnasta sillä tarkkuudella, joka konsernitilinpäätöksen laatimiseksi tarvitaan. (Konserniohjeet)</p> <p>Yhtiön hallitus huolehtii siitä, että yhtiössä on määritelty sisäisen valvonnan toimintaperiaatteet ja että yhtiössä seurataan valvonnan toimivuutta.</p> <p>Hallituksen tulee säännöllisesti arvioida yhtiön sisäinen valvonnan sekä riskienhallinnan tuloksellisuutta ja raportoida kehityksestä vuosittain kaupunginjohtajalle.</p> <p>Hallituksen on huolehdittava siitä, että yhtiön toimintaan liittyvät riskit tunnistetaan, arvioidaan ja niitä seurataan ja että riskienhallinnan periaatteet on määritelty. Kokonaisvastuu yhtiön riskienhallinnasta kuuluu hallitukselle. (Konserniohjeet)</p>	<p>(Osake)yhtiön hallitus huolehtii yhtiön hallinnosta ja sen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä – yleistoimivalta.</p> <p>Hallitus vastaa siitä, että yhtiön varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty. (Osakeyhtiölaki 6.luku § 2)</p>	<p>Hyväksyy riskienhallinnan ohjeistuksen.</p> <p>Käsittelee raportoinnin merkittävimpien riskien hallinnasta.</p>

Konserniyhtiön toimitusjohtajan vastuut ja käytännön toimenpiteet

Toimija	Vastuut Valkeakosken säännöksissä ja ohjeissa	Vastuut lain mukaan	Käytännön toimenpiteet
Konserniyhteisön toimitusjohtaja	Toimitusjohtaja huolehtii yhtiön kirjanpidon lainmukaisuudesta ja varainhoidon luotettavasta järjestämisestä. (Konserniohjeet)	(Osake)yhtiön toimitusjohtaja hoitaa yhtiön juoksevaa hallintoa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti – yleistoimivalta. (Osakeyhtiölaki 6. luku § 17)	<p>Huolehtii ja valvoo, että toiminnot on järjestetty siten, että riittävä sisäinen valvonta ja riskienhallinta toteutuvat.</p> <p>Raportoi tavoitteiden saavuttamisesta, sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta.</p> <p>Yksikön taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet on määritelty, ne tukevat ylemmän tason tavoitteita, niiden toteutumista seurataan ja henkilöstö on tietoinen niistä.</p> <p>Toiminnan ohjaus- ja seuranta-järjestelmä on luotu ja se toimii ja kaikille toiminnoille on määritelty vastuutahot.</p> <p>Henkilöstön toimivalta ja vastuut on määritelty ja henkilöstöllä on ajanmukaiset tehtäväkuvaukset.</p> <p>Henkilöstön kanssa käydään säännöllisesti kehityskeskustelut.</p> <p>Tehotonta, epätarkoituksenmukaista tai lain, sääntöjen, ohjeiden ja päätösten vastaista toimintaa havaittaessa ryhdytään toimenpiteisiin.</p>

Sisäisen tarkastajan toimitusjohtajan vastuut ja käytännön toimenpiteet

Toimija	Vastuut Valkeakosken säännöksissä ja ohjeissa	Vastuut lain mukaan	Käytännön toimenpiteet
Sisäinen tarkastaja	<p>Avustaa kaupunginjohtajaa konsernin valvonnan toteuttamisessa. (Konserniohjeet)</p> <p>Tarkastaa ja arvioi kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuutta, toimintojen lain- ja päätöksenmukaisuutta sekä tarkoituksenmukaisuutta, resurssien tehokasta ja taloudellista käyttöä, johtamisessa ja päätöksenteossa käytettävän tiedon luotettavuutta.</p>		<p>Valmistelelee riskienhallinnan raportoinnin hallitukselle ja toimintakertomukseen.</p> <p>Kartoittaa ja raportoi kaupungin johdolle merkittävimmät riskit.</p> <p>Arvioi työohjelmansa mukaisesti sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuutta.</p>

Tarkastuslautakunnan vastuut ja käytännön toimenpiteet

Toimija	Vastuut Valkeakosken säännöksissä ja ohjeissa	Vastuut lain mukaan	Käytännön toimenpiteet
Tarkastuslautakunta	<p>Tekee aloitteita ja esityksiä tarkastuslautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen valvonnan tehtävien yhteensovittamisesta mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla.</p> <p>Arvioi valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista. (Tarkastussääntö)</p>	Arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet. (Kuntalaki § 71)	Esittää vuosittain arviointikertomuksessa arvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta.

Liite 2. Valkeakosken kaupungin riskianalyysilomake

Palvelukeskus/Tehtävä	Tarkastelun kohde	Laatijat	Päiväys	Sivuja
-----------------------	-------------------	----------	---------	--------

Riski tai ongelma	Ongelman syyt	Seuraukset	Varautuminen/ havaitseminen	Riskin suuruus	Toimenpide- ehdotukset